

POSTANOWIENIE

18 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Mariusz Załucki

na posiedzeniu niejawnym 18 marca 2026 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku A.R.

z udziałem C.C.

o wpis do księgi wieczystej,

na skutek skargi kasacyjnej A.R.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Opolu

z 15 lipca 2025 r., II Ca 133/25,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni A.R. wywiodła skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w Opolu z 15 lipca 2025 r., wydanego w sprawie z udziałem C.C. o wpis do księgi wieczystej.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżąca powołała się na występowanie w sprawie następującego zagadnienia prawnego:

Czy prawomocny wyrok o zmianie prawa dożywocia na dożywotnią rentę stanowi podstawę do wykreślenia z działu III księgi wieczystej prawa dożywocia?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Pośród licznych cech istotnego zagadnienia prawnego jako podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, należy wyróżnić jego doniosły charakter z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy oraz brak rozwiązania przedstawianego problemu w świetle dotychczasowego orzecznictwa. Wyjaśnienie zagadnienia powinno bowiem przyczynić się do rozwoju prawa (zob. np. postanowienia SN: z 4 marca 2026 r., I CSK 1784/25; z 21 listopada 2025 r., I CSK 3626/24; z 13 sierpnia 2025 r., I CSK 581/25; z 22 maja 2025 r., I CSK 2201/24; z 26 października 2023 r., I CSK 76/23; z 20 października 2023 r., I CSK 1374/23; z 3 października 2023 r., I CSK 2591/23; z 15 września 2023 r., I CSK 4360/22; z 18 sierpnia 2023 r., I CSK 4091/22; z 2 sierpnia 2023 r., I CSK 6585/22).

Zagadnienie przedstawione przez skarżącą nie odpowiada tej charakterystyce. W piśmiennictwie przeważa ugruntowany już pogląd, że skoro ustanowienie renty jest jedynie zmianą treści prawa dożywocia, samo prawo zaś nie wygasa, to nawet zamiana prawa dożywocia w całości na rentę nie stanowi podstawy do wykreślenia wpisu tego prawa z księgi wieczystej. Tożsame stanowisko wyraził również Sąd Najwyższy w postanowieniu z 2 lipca 2024 r., III CZP 4/24, OSNC 2025, nr 4, poz. 45: *Wyrok o zamianie prawa dożywocia na dożywotnią rentę nie stanowi podstawy do wykreślenia z działu III księgi wieczystej prawa dożywocia, ponieważ zamiana na rentę części albo całości uprawnień*

składających się na dożywocie nie powoduje wygaśnięcia tego prawa, a jedynie zmianę treści prawa dożywocia.

Brak wydania uchwały przez Sąd Najwyższy nie może w tej sytuacji być przesłanką wskazującą na jurysdykcyjną nowość przedstawionego zagadnienia. Podjęcie uchwały rozstrzygającej zagadnienie prawne stanowi, ze względu na jej wiążący charakter (art. 390 § 2 k.p.c.), wyjątek od zasady samodzielnego rozstrzygania sprawy przez sąd właściwy. Z tego względu uzasadniona jest ścisła wykładnia przesłanek stosowania art. 390 k.p.c. (zob. m.in. postanowienie SN z 29 października 2025 r., III CZP 148/22; wyrok SN z 27 września 2023 r., I USKP 30/23 oraz postanowienie z 6 kwietnia 2023 r., III CZP 105/22). Niewypełnienie tych przesłanek skutkuje zaś niemożnością podjęcia uchwały przez Sąd Najwyższy, czyli brakiem związania treścią uchwały konkretnego składu sędziowskiego, kierującego pytanie do Sądu Najwyższego w konkretnej sprawie, na kanwie której pytanie zostało sformułowane.

Jednakże tezy wyrażone przez Sąd Najwyższy podczas rozpoznawania zagadnień prawnych, niezależnie od tego, czy rozpoznanie sprawy zakończyło się wydaniem uchwały czy też postanowienia mogą i powinny być pomocne przy dokonywaniu wykładni prawa przez sądy powszechne i prowadzić do ujednolicania orzecznictwa w skali kraju. Różnica polega jedynie na tym, że nie mają one wiążącego charakteru. W tym przypadku zatem nie tylko Sąd Najwyższy wyraził już stanowisko dotyczące przedstawionego zagadnienia, ale też oparł je na poglądzie niekwestionowanym szerzej ani w doktrynie, ani w judykaturze.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania.

Mariusz Załucki

[SOP]

